Evalueringsrapport for projektet:

”Forlængelse og udvikling af projekt Energibesparelser for indvandrere”

Projekt no. 6604-003-02

”Forlængelse og udvikling af projekt Energibesparelser for indvandrere”

Agenda Center Albertslund
Kanalens Kvarter 32
2620 albertslund

CVR-nr 20 53 11 34

1. INTRODUKTION TIL PROJEKTET 3

1.1 Formål 3

1.2 Introduktion til projektet 3

1.3 Sammenfatning af projektet 3

1.4 Mål og resultater 3

1.5 Anbefalinger 4

2. EVALUERING AF PROJEKTETS ELEMENTER 5

2.1 Hjemmebesøg 5
2.1.1 Metode til at lave aftaler om hjemmebesøg 5
2.1.2 Erfaringer med og anbefalinger til ”ring på” 6
2.1.3 Fremgangsmetode for hjemmebesøg 6
2.1.4 Praktiske erfaringer med hjemmebesøg 7
2.1.5 Besparelsespotentialet ved hjemmebesøg 7

2.2 Ambassadørkurser 7

2.3. Energiklubber 8

2.4 Samarbejde med Sprogskoler 8

2.5 Samarbejde med indvandrerforeninger 8

2.6 Køkkenmøder 9

2.7 Andre kontakter og aktiviteter 9
2.7.1 Beskæftigelsesprojekterne 9
2.7.2 Grøn butik 9
2.7.3 Oplæg og energigennemgange 9
2.7.4 ”Byt en pære” 10

2.8 Udvidelse af projektområdet 10

2.9 Information, formidling og offentliggørelse 10
2.9.1 Erfa-seminar 10
2.9.2 Erfaringsudveksling med andre indvandrerprojekter 10

2.10 Udarbejdelse af dokumentation 11

3. AFSLUTNING OG PERSPEKTIVERING 12

3.1 Afvigelser 12

3.2 Anslåede energibesparelser 12

3.3 Viden om energibesparelser. 13

BILAG

Bilag 1. Dokumentation af energiforbrug ved hjemmebesøg……..14

Bilag 2. Dokumentation af energiforbrug hos ambassadørerne……..18

Bilag 3. Dokumentation på besparelser ved oplæg…….....19

1. Introduktion til projektet

Projekt ”Forlængelse og udvikling af projekt Energibesparelser for indvandrere” er et selvstændigt projekt der har kørt i hele 2008. Projektet er samtidig en videreførelse af projekt ”Energibesparelser for indvandrere” (projektnummer 6604-001-22), som kørte fra april 2005 til den 31.december 2007.

Projektet blev finansieret af Energisparepuljen og gennemført af Agenda Center Albertslund.

1.1 Formål

Formålet med projektet var, at få den store gruppe af medborgere, som har en anden etnisk herkomst end dansk, til at forstå betydningen af energibesparelser, og give dem handlekompetence til at udnytte de muligheder, de selv har, for energibesparelser.

1.2 Introduktion til projektet

Projektet har i 2008 fortsat og udviklet en række af de allerede igangværende aktiviteter (herunder hjemmebesøg, ambassadørkurser og undervisning på sprogskoler), og der er blevet afprøvet og udviklet nye metoder og aktiviteter til at få indvandrerne engageret i at realisere deres mulighed for energibesparelser (herunder udvidelse af det geografiske område, oprettelsen af "Energi klubber" og ikke mindst udvikling af dokumentationen for indsatsens effekt).

1.3 Sammenfatning af projektet

Projektaktiviteterne har hovedsagligt forgået i Albertslund, som er Agenda Center Albertslunds normale aktivitetsområde. Og især i de boligområder, hvor der bor mange indvandrere. Hovedmålgruppen har været kvinderne, men mændene er også blevet inddraget i dele af projektet. Projektet har bestået af mange forskellige tiltag, som alle havde som mål at få flere indvandrere til at forstå betydningen af at spare på energien og dermed reducere energiforbruget hos denne målgruppe.

I hele perioden har Signe Haar Landon været ansat som projektmedarbejder på projektet. Agenda Centerets øvrige medarbejdere har bidraget med til sammen 1/5 årsværk.

Samlet set må projektet efter vores vurdering betegnes som vellykket. Den direkte kontakt og formidling til målgruppen har givet indvandrerne en viden, som de ikke havde før, og som de ikke havde fået, hvis de ikke var blevet mødt der, hvor de havde deres færden.

I denne evalueringsrapport skriver vi om mål og resultater for projektet, og gennemgår de forskellige elementer i projektet.

1.4 Mål og resultater

Gennem projektet har vi i 2008 ydet direkte rådgivning til:

- 150 indvandrere, der var hjemme ved de 75 hjemmebesøg,
- 3 energiambassadører,
- 20 energiklubdeltagere,
- 60 sprogskolekursister,
- 40 personer der har været til oplæg i kulturforeningen,
- 10 personer fra Vandposten,
- 40 personer ved energispareboden til markedsdagen i Albertslund Nord

Vi har således været i direkte kontakt med ca. 325 indvandrere i løbet af projektperioden. De 325 har fået en viden, som de ikke havde før, og som de ikke havde fået, hvis de ikke var blevet mødt der, hvor de havde deres færden. Den dokumenterede effekt af hjemmebesøg, oplæg, ambassadørkurser og "Byt en pære" er elbesparelser på 76.425 kWh årligt. Der til kommer energibesparelserne på varme og (varmt)vand, besparelsen fra de mange andre aktiviteter og ikke mindst spredningseffekten.

Da skriftlig kommunikation ikke er effektiv, har den direkte kontakt og formidling til målgruppen spillet en vigtig rolle. Derved har de givne informationer også kunnet tilpasses de konkret tilstedeværende personer. Den opfølgende dokumentation viser, at langt de fleste har ændret vaner på et eller flere områder, efter at være blevet rådgivet omkring energibesparelser.

Projektet har også været procesorienteret og haft en folkeoplysende karakter. Det har således ikke kun været orienteret mod målbare størrelser.

1.5 Anbefalinger

Gennem projektperioden er der blevet gjort nogle erfaringer med formidling til indvandrere, som danner grundlag for nogle anbefalinger omkring formidling til indvandrere. Her er listet de mere overordnede. I rapporten gennemgås de fleste af dem.

- Skriftligt materiale bliver sjældent læst
- Personlig kontakt er den bedste måde at formidle på
- Vær opsøgende og forvent ikke at indvandrerne kommer til dig, du skal komme til dem.
- Formidlingen skal være meget konkret både ved oplæg og hjemmebesøg
- Det er godt med brug af billeder og tegninger
- Quizzer er en god måde at involvere de fremmødte på
- Det er en meget tidskrævende opgave at skabe og vedligeholde et netværk
- Det svære i projektet har været at få skabt kontakten med indvandrerne og få dem til at deltage i en aktivitet, men når de først var med, var de meget villige til at lytte og lære
- Generelt er det sådan at hvis man vil have fat i indvandrerkvinder, skal de som udgangspunkt kontaktes af en kvinde.
- Det anbefales ikke at holde aftenarrangementer i Ramadanen. Aktiviteter om dagen kan lade sig gøre.
- I skolesommerferien er det vanskeligt at gennemføre arrangementer.

2. Evaluering af projektets elementer

Projektet har haft følgende elementer:

- Hjemmebesøg
- Energiambassadører
- Energiklubber
- Sprogskoler
- Kontakt med lederne af indvandrerforeningerne
- Køkkenmøder
- Andre kontakter og aktiviteter
- Udvidelse af projektområdet
- Intern og ekstern formidling

Nedenfor gennemgås hvert enkelt element. Som supplement til nedenstående kan henvises til evalueringen af det forudgående projekt ”Energibesparelser for indvandrere”.

2.1 Hjemmebesøg

Et af projektets hjørnesten har været hjemmebesøg, hvor projektmedarbejderen har været på besøg i indvandrerhjem, og har givet information og gode råd om energi og energibesparelser i relation til det pågældende hjem.

I langt de fleste af de hjem, der er blevet besøgt, er der blevet udtrykt stor tilfredshed og nytteværdi af besøget. Alle har på en eller anden måde fået noget viden, som de ikke havde før, og de fleste har virket oprigtigt interesserede i at spare på energien.

I perioden fra d. 01.01. 2008 til d. 31.12. 2008 er der gennemført 75 hjemmebesøg. 52 % af besøgene er hos familier med tyrkisk baggrund. Tyrkerne udgør langt den største del af indvandrerne i Albertslund.

2.1.1 Metode til at lave aftaler om hjemmebesøg

I år har den gennemgående metode til at aftale hjemmebesøg på, været ved at ringe på dørene med udenlandske navne på dørskiltet, og spørge om de vil lave en aftale om at få besøg af en energikonsulent. Beboerne har kunnet vælge at få besøg med det samme, eller at lave en aftale om et senere besøg. Lidt over halvdelen valgte at få lavet besøget med det samme. Dem, der valgte at lave en aftale fik et aftalekort med dato og tidspunkt.
Af de aftaler, der er blevet lavet, er ca. 25 % ikke blevet til noget, da der ikke var nogen hjemme på det aftalte tidspunkt. Det er derfor en fordel at kunne lave besøgene med det samme, da der så ikke gås forgæves.

I to boligområder med mange indvandrere, er ”ring på” foregået på en lidt anderledes måde. I disse to områder skulle områdernes miljøgrupper nemlig dele henholdsvis sparepærer og spareskinner ud til beboerne. Det job påtog projektmedarbejderen sig, da hun på den måde fik en positiv indgangsvinkel til at kunne lave en aftale om et besøg. Det viste sig da også, at hun fik lavet lidt flere aftaler. Til gengæld var der også flere steder, hvor der ikke var nogen hjemme på det aftalte tidspunkt. Alt i alt betød det altså ikke flere hjemmebesøg, men for projektmedarbejderen var det alligevel en sjovere måde at lave ”ring på”.

2.1.2 Erfaringer med og anbefalinger til ”ring på”

- Gennemsnitlig siger hver fjerde husstand ja tak til et besøg.
- Bliver der ringet på imellem kl. 15 og 16, er der som regel flere hjemme, end hvis der bliver ringet på midt på dagen. Til gengæld bliver der lavet flere aftaler midt på dagen. Det skyldes sandsynligvis, at de personer, der er hjemme midt på dagen, har mere tid end de personer, der ikke er hjemme om dagen.
- Det gør ingen forskel at annoncere sin ankomst i boligområdet i forvejen, ved at uddele skriftligt materiale. Meget få lægger mærke til materialet, heller ikke selv om det er på eget sprog.
- Det virker som om, at der er mange indvandrere, der har natarbejde. Både når der er blevet ringet på hos folk og ved besøg er der flere der har fortalt, at de har været på natarbejde eller at der er et familiemedlem, der ligger og sover af samme årsag. Et råd er derfor ikke at ringe på alt for tidligt.
- Man skal have en rimelig fri kalender til at lave aftaler i. Hvis der går for længe mellem aftaletidspunktet og besøget, er der en større andel, der glemmer aftalen.
- En del glemmer aftalerne alligevel, hvilket nok skyldes at mange indvandrere ikke bruger kalender.
- Op til sommerferien og i sommerferien er det vanskeligt at lave aftaler.
- Det kan være en fordel at fortælle at man ikke er en myndighed (kommunen).
- Selv om der gives en gave ved besøget (en pære og et termometer), har det aldrig været omtalt før de gives under besøget

2.1.3 Fremgangsmetode for hjemmebesøg

Et hjemmebesøg varer ½ -1½ time. Der tages udgangspunkt i det konkrete hjem og de vaner og el apparater beboerne har.
Der har ved hjemmebesøg været fokus på el. Udluftning og varme har været sæsonbetonet. Sammen med beboerne udregnes besparelsespotentialer ved f.eks. køb af sparepærer. Til besøget medbringes en kuffert med digitale termometre, SparOmetre, sparepærer m.v. Undervejs nedskrives beregninger og målinger, samt de vigtigste spareråd. Det betyder at besparelsespotentialet er veldokumenteret. Det nedskrevne gennemgås med beboerne, inden besøget er slut og beboerne får notatet udleveret. Der beholdes en kopi af notatet. Under besøget får familien udleveret en sparepære, samt et lille kort der viser, hvor mange watt sparepæren skal have, når man vil erstatte en glødepære. De familier, der har en forkert indstillet fryser eller køleskab, får også et termometer, samt et lille magnetkort, der viser de korrekte temperaturer i køleskab og fryser. Under besøget spørges endvidere til kvartals betalinger.

Som udgangspunkt for samtalen under hjemmebesøget benyttes en lille folder, der med mange billeder illustrerer det, der bliver sagt. Folderen fungerer rigtig godt som hjælpemiddel under hjemmebesøg. Fordelen ved folderen er, at:

- de vigtigste råd er skrevet ned på forhånd
- der er illustrationer som kan hjælpe med at forstå de gode råd og huske dem
- der skal ikke bruges tid på at skrive gode råd ned

2.1.4 Praktiske erfaringer med hjemmebesøg

Erfaringerne med hjemmebesøg er positive. Selv om nogle taler et dårligt dansk kan de sagtens få noget ud af et hjemmebesøg. Mange forstår ofte bedre dansk, end de taler det. Desuden er det nemmere at forstå, når man kan pege og tale om noget helt konkret i folks eget hjem.
Allerede i starten af det første projektet (2005-2007) var vi i kontakt med lederne af de forskellige etniske foreninger, der alle mente, at det var et godt projekt, men at det ikke var mændene, men kvinderne som projektet skulle have som målgruppe. Da det i hjemmet endvidere typisk er kvinderne, der "regerer", blev kvinderne derfor den overordnede målgruppe ved hjemmebesøg. Erfaringerne viser dog nu, at mændene generelt er lige så interesseret i at høre om, hvordan de kan spare på energien, som kvinderne. Muligvis, fordi de sidder på husholdningens økonomi. Mændene er generelt lidt bedre til dansk end kvinderne, hvorfor de ofte får et lidt mere uddybet besøg end kvinderne. Det er dog sjældent at de får en uddybende forklaring om elbesparelser ved tøjvask og madlavning, som nogle af kvinderne har fået. Der er derfor både fordele og ulemper ved at tale med henholdsvis det ene eller det andet køn. Uanset hvilket køn der er blevet talt med har det dog været en fornemmelse at det, der bliver fortalt, i langt de fleste hjem, nok skal blive fortalt videre til ægtefællen. Et projekt som dette behøver derfor ikke nødvendigvis kun at have kvinder som målgruppe.

2.1.5 Besparelsespotentialet ved hjemmebesøg

Tidligere vurderede vi, at indvandrere generelt har et lavere elforbrug end danskere, men efter at have set på statistik over hjemmebesøgene har vi måtte revurdere denne opfattelse, da det viste sig, at de indvandrere vi har besøgt, havde et mindst lige så højt forbrug som de danskere, der bor i samme typer boliger, som de besøgtes.
Så selv om vi har observeret, at indvandrere generelt har lidt færre apparater og en del færre lyskilder, end danske familier generelt, er der alligevel et lige så stort besparelsespotentiale hos en indvandrerfamilie, som hos en dansk familie. Ikke mindst på grund af, at hjemmebesøgene også har vist, at langt de fleste indvandrere, kun har en meget begrænset viden om, hvorfor det er vigtigt og hvordan de kan spare på energien. Mange kender ikke til sparepærer og standbystrøm og næsten ingen har kontrolleret deres fryser/køleskabstemperatur eller kender de anbefalede temperaturer. Derudover var der, blandt de indvandrere vi har besøgt, også en stor andel, hvor kvinden i huset gik hjemme, hvilket også betyder et større forbrug end hos de familier, hvor der ikke er nogen hjemme i løbet af dagen.

For at kunne dokumentere besparelsespotentialet, er der ved alle besøg, blevet udfyldt et spørgeskema, og der er blevet skrevet ned, hvor meget standbystrøm og hvor mange pærer den enkelte familie havde. Ved et senere besøg er et andet spørgeskema blevet udfyldt og ved at sammenligne besvarelserne fra de to skemaer er effekten af besøget blevet udregnet.

2.2 Ambassadørkurser

I efteråret 2008 blev der afholdt et ambassadørkursus i boligområdet Albertslund Nord.
Konceptet var ligesom de tidligere kurser, at deltagerne over en række kursusgange skulle lære om energi og energibesparelser. Til forskel fra tidligere havde vi valgt ikke at bruge tid på ambassadørernes formidlingsrolle, da erfaringerne fra tidligere var, at vi ikke kunne forvente en systematisk videreformidling fra ambassadørerne. Formidlingsdelen viste sig da også at være unødvendig, da den ene af deltagerne helt af sig selv skrabede materiale til sig, som hun ville bruge til at fortælle dem hun kendte, om hvad hun havde lært.

Fra vi gik i gang med at planlægge kurset var vi godt klar over, at det svære ved kurset var, at skaffe deltagere. Vi allierede os med aktivitetsmedarbejderen i Albertslund Nord, hvor kurset skulle afholdes. Hun havde bl.a. en god kontakt til en stor gruppe palæstinensiske kvinder, som vi håbede hun kunne "sælge" ambassadørkurset til. Derudover havde hun kontakt med en anden gruppe, på omkring 35 aktive kvinder, som vi fik en adresseliste på. Denne gruppe gik projektmedarbejderen personligt ud og delte invitationer ud til og fik også et par positive tilkendegivelser, men da den første kursusdag oprandt, mødte der kun en mor og hendes datter op.
Det var naturligvis mindre, end vi havde håbet, hvorfor vi satte en revideret invitation op i boligområdets 72 opgange. Det reagerede yderligere én kvinde, hvorefter kurset blev gennemført med tre deltagere. De tre personer var i midlertid alle meget interesseret i at lære og begejstrede for det de havde lært og var derfor, på trods af det lave deltagerantal, med til at gøre det til et godt kursus.

2.3. Energiklubber

Vi har i året løb haft to energiklubber, hvor der i begge klubber er blevet afholdt to arrangementer plus et tredje, der begge steder ikke blev til noget, da der ikke mødte nogen op. Deltagerne i energiklubberne har været tidligere ambassadører og enkelte af deres venner og familie. De har mødtes og har fået oplæg om forskellige miljøemner. Det har været lidt svingende med deltagerantallet, der har været fra 3 -10 deltagere.
Begge klubber har både fungeret som møder, hvor de har kunnet få noget viden, men har også haft et socialt aspekt for ambassadørerne.
Energiklubberne har fra vores side også været en måde at holde ambassadørerne til ilden og pleje et netværk. Det har bl.a. medført at en af ambassadørerne spurgte om Signe havde lyst til at lave et oplæg om vandbesparelser i Vandposten, som er den syklub, hvor hun kommer jævnligt, hvilket de selvfølgelig fik.

2.4 Samarbejde med Sprogskoler

Projektmedarbejderen tog i foråret med Albertslund Sprogskolen på Avedøre Spildevandscenter og efterfølgende holdt hun et oplæg om vand, strøm og varmebesparelser for en gruppe på omkring 25 kursister og rengøringspersonale på skolen.
I efteråret deltog hun i Ballerup Sprogskoles miljøuge, hvor hun holdt oplæg for en gruppe på ca. 50 kursister om energibesparelser og hvorfor vi skal spare på energien. Hun lavede køkkenkursus med en gruppe på ca. 10 kursister og var med til de forskellige gruppers fremlæggelser den sidste dag i miljøugen, hvor hun også byttede glødepærer med sparepærer.

Efter vores vurdering er sprogskoler et rigtigt godt sted at tilbyde miljøundervisning. Kursisterne på skolen er dem, der har sværest ved selv at tilegne sig viden om miljø, energibesparelser m.m., fordi de har et dårligt dansk. Mange har måske ikke været særlig længe i Danmark, og kan derfor have helt andre opfattelser af "hvad der er rigtigt". Samtidig mangler de erfaringer med brug af forskellige installationer. En anden fordel ved sprogskolen er, at kursisterne er samlet i forvejen. De "skal" deltage i undervisningen, og mange synes, at det er dejligt med noget afveksling i undervisningen. Omvendt er vanskeligheden ved sprogskolerne, at få lavet aftaler med lærerne.

2.5 Samarbejde med indvandrerforeninger

Der blev i begyndelsen af året afholdt et oplæg i Den Tyrkiske Kulturforening og "byt en pære" arrangement. Der deltog ca. 30 interesserede mænd. Formanden tolkede delvist oplægget, da der var et par stykker, hvis danske ikke var så godt. Efter oplægget fik de udleveret en quiz, som de fleste

besvarede. Der var flere end forventet, der ikke kunne forstå spørgsmålene i spørgeskemaet, så skal der laves spørgeskemaer skal de være meget simple i formuleringerne.
Siden har der været løbende kontakt, når vi havde nogle arrangementer, hvor de kunne have interesse. Bl.a. har vi hængt plakater op i forbindelse med "Sluk lyset" kampagnen og "Gå et ton" arrangementet. Formanden blev også bedt om at videreformidle invitationen til ambassadørkurset, hvilket han gerne ville.
Der er også blevet talt med Pakistan Welfare Society omkring et "byt en pære" arrangement i den pakistanske moske, hvilket bliver en gang i 2009.
Alle de store indvandrerforeningerne får også tilsendt nyhedsbrevet, hvor de kan holde sig orienteret om projektet.
I oktober deltog Signe i indvandrerforeningernes Eid-fest i forbindelse med Ramadanen.

2.6 Køkkenmøder

"Køkkenmøder" er den betegnelse, der er valgt for møder, der handler om energibesparelser i køkkenet.
Der er i årets løb blevet gennemført 5 køkkenmøder. To i energiklubberne, et på Ballerup Sprogskole og to i husgerningstimerne for 7.klasse på Egelundskolen. Derudover var der blevet arrangeret et møde i boligforeningen Blokland, men der kom ingen deltagere. De 5 køkkenmøder var vellykkede. De voksne deltagere til møderne har givet udtryk for, at det har været nyttigt, og at de har lært noget nyt. Køkkenmøderne virker meget overbevisende, men kræver en del forberedelse.
Det gode ved køkkenmøderne er, at de er:

- meget konkrete/praktiske
- fungerer godt, selv for de personer med et meget ringe dansk
- rådene er nemme at huske, fordi de bliver vist direkte.

Ved ambassadørkurset, energiklubberne og sprogskolen lavede deltagerne efterfølgende en quiz.
Resultater af quizzen på 10 spørgsmål var at:

- ambassadørerne havde 87 % rigtige svar
- sprogskolekursisterne havde 96 % rigtige svar

2.7 Andre kontakter og aktiviteter

2.7.1 Beskæftigelsesprojekterne

Der findes to beskæftigelsesprojekter i Albertslund, der hovedsagelig aktiverer indvandrere.
I år er der blevet holdt et oplæg for omkring 30 personer om klima og energibesparelser.

2.7.2 Grøn butik

Projektmedarbejderen har deltaget i Grøn butik, der er en koncept, hvor butikkerne tilbydes et energitjek, en miljøgennemgang og en efterfølgende diplom ordning. Projektmedarbejderen har i samarbejde med en anden medarbejder i Agendacentret lavet miljøtjek og miljørapporter i projektet, og har hovedsagligt stået for de butikker, der er ejet af indvandrere, eller som havde mange indvandrere ansat.

2.7.3 Oplæg og energigennemgange

Projektmedarbejderen har holdt oplæg om energibesparelser i hjemmet i 3 boligområder (hvor deltagerne ikke var indvandrere), og derudover har hun lavet 5 energigennemgange med tilhørende rapport - 3 af beboerhuse, en af hjemmeplejes lokaler og en på en af de lokale skole.

2.7.4 ”Byt en pære”

Der har igennem året været 5 ”byt en pære” arrangementer. Derudover har ambassadørerne fået byttet en pære og der kommer jævnligt indvandrere ind på kontoret og bytter pærer.
I alt er det blevet til ca. 115 pærer, hvilket i sig selv har givet en energibesparelse på omkring 5000 kWh/år.
Derudover har det været med til at skabe opmærksomhed og interesse omkring energibesparelser.

2.8 Udvidelse af projektområdet

Vi har i år henvendt os til alle de sprogskoler der ligger i en radius af 10 km fra Albertslund og har tilbudt dem undervisning og ”byt en pære”. Ballerup sprogskole tog imod tilbuddet, hvilket har betydet at 40 personer udenfor Albertslund også er blevet klogere på energi og energibesparelser.
Da Albertslund Sprogskole er blevet slået sammen med Brøndby sprogskole, betød det også at de kursister, der var til undervisningen på sprogskolen i Albertslund ikke kun var Albertslund, men også fra Glostrup og Brøndby.
Vi havde talt om at lave ”ring på” i Vallensbæk, men har endnu ikke nået det, da der stadig er boligområder i Albertslund med mange indvandrere, som vi ikke har været igennem.

2.9 Information, formidling og offentliggørelse

Vi havde i ansøgningen skrevet, at vi ville lave en mere intensiv og effektiv formidling af projektet end tidligere. Dette var bl.a. begrundet i at Agendacentret havde ansat en ny kommunikations- og kampagnemedarbejder, som skulle havde stået for dette. Hun er imidlertid stoppet igen, hvorfor dette ikke har fået den samme prioritering som forventet.
Der er i årets løb blevet udsendt 4 nyhedsbreve. Det ene med henvisning til Agendacentrets hjemmeside, hvor evalueringsrapporten for det første projekt ”Energibesparelser for indvandrere” er blevet lagt ud på.
Der har derudover været en artikel om projektet i den lokale avis AP og Signe er blevet interviewet af en svensk journalist fra Dagens Samhälle, Kommunernas & Landstingens Tidning.
Erfaringer fra projektet er også blevet formidlet på Erfa-seminaret med 40 deltagere i december 2008.

2.9.1 Erfa-seminar

Den 2. december afholdt vi et Erfa-seminar på Albertslund rådhus i samarbejde med Agendacenter Amager under overskriften ”Hvordan får vi indvandrerne og andre til at deltage og blive en del af løsningen?”
På seminaret berettede Signe Landon om vores erfaringer og resultater fra projektet. Annika Agger fra RUC fortalte om borgerinddragelse, med særligt fokus på marginaliserede grupper. Hvorefter Mai Green, der er leder af ABC (Albertslund boligsociale Center) og Freddy Visby, der er social vicevært i Greve Nord projektet med bl.a. Askerød bebyggelsen og fortalte om deres erfaringer med at inkludere indvandrere.
40 deltog i seminaret.

2.9.2 Erfaringsudveksling med andre indvandrerprojekter

Vi har i løbet af året været i jævnlig kontakt og erfaringsudveksling med Agendacenter Amager. Projektmedarbejderen deltog bl.a. i en kursusgang i deres Ambassadørkursus og i en diplomoverrækkelse. I forbindelse med evalueringen af energiprojekterne relateret indvandrere var

Gundhild Rossen, der skulle lave evalueringen også med til to hjemmebesøg. Derudover arrangerede vi i samarbejde Erfa-seminar om inkludering.

2.10 Udarbejdelse af dokumentation

Et vilkår for projektet har været at dokumentere indsatsen. Det har krævet en betydelig indsats.
Der er gennem året blevet arbejdet med at dokumentere energibesparelseseffekten af projektet. Der er blevet afprøvet forskellige former for dokumentation i forbindelse med de oplæg, der er blevet lavet.
Dokumentationen for hjemmebesøg fungerer godt og vi kan med rimelig sikkerhed estimere hvad et hjemmebesøg giver af energibesparelser (se bilag 1).
Ligeledes kan vi med ambassadørerne komme med et godt bud på, hvad det har betydet i energibesparelser (se bilag 2).
Dokumentationen for oplæggene kan ikke give et helt så sikkert estimat på, hvor store energibesparelserne vil blive som følge af oplægget, da det praktisk ikke har været muligt at lave en opfølgende dokumentation på de energibesparelser, som kursisterne sagde, de ville lave. Vi har på trods af den manglende opfølgning lavet en vurdering af, hvor meget oplæggene giver af energibesparelser (se bilag 3). Det man dog med sikkerhed kan se af oplægsdokumentationen er, om tilhørerne lærte noget, og om de har intentioner om, at gå hjem og ændrer nogle ting.
”Byt en pære” dokumenter sig selv. Besparelsen er differencen mellem glødepærens og sparepærens forbrug.

Det har været mere besværligt at få lavet en god dokumentation end forventet. Dokumentationen har bl.a. været svær fordi

- mange indvandrere hverken læser eller skriver særlig godt dansk, hvilket gør skriftlig dokumentation mangelfuld eller direkte misvisende
- det er svært at komme i kontakt med folk ½ år senere
- det virker upassende at afkræve dokumentation i forbindelse med et oplæg
- det kan ikke tjekke om der overdrives (lettere ved hjemmebesøg).
- det er ikke muligt over telefonen
- det er svært at få oplyst elforbruget af kvinder
- spørgeskemaer skal være meget simple, hvilket betyder, at der kommer til at mangle nuancer
- billedquiz fungerer godt, men er besværlig at lave, fordi billederne skal være meget sigende
- projektmedarbejderen har selv skullet indhente dokumentation

3. Afslutning og perspektivering

Langt det meste af det vi har lovet i ansøgningen er blevet gennemført. Noget med mere succes end andet. Der har været arrangementer, der er gået bedre end forventet, nye der er kommet til og andre, der er gået i vasken, hvilket dog er noget, man må forvente projektets karakter taget i betragtning. Til tider har der været mange arrangementer og til andre tider har der ikke været så mange. På de tidspunkter med få arrangementer har hjemmebesøgene fået lov til at fylde meget, hvilket har betydet, at der hele tiden har været gang i projektet, selvom mange af aktiviteterne har været afhængige af andres interesse for projektet.
Efter projektperiodens afslutning har Agenda Centeret besluttet fortsat at arbejde med indvandrere og energibesparelser, (om end på et mere beskedent niveau). Således har Signe også fået forlænget sin ansættelse i Centeret.

3.1 Afvigelser

Der har været 2 væsentlige afvigelser. For det første har formidlingen af projektet, ikke levet op til det vi havde lovet i ansøgningen. Det skyldes bl.a. at kommunikationsmedarbejderen stoppede.

For det andet skulle vi tilbyde boligområder og miljømedarbejdere på Vestegnen oplæg og kursusforløb, hvilket vi aldrig er kommet i gang med.

Endvidere har der været mindre afvigelser, som f.eks. at deltagerantallet på ambassadørkurset ikke levede op til det forventede, men også at der er udført energispareopgaver, som ikke alene har været målrettet indvandrere.

3.2 Anslåede energibesparelser

Fra dokumentationen af hjemmebesøg viser det sig, at et hjemmebesøg i gennemsnit giver en besparelse på 435 kWh/år.
De andre aktiviteter er sværere at vurdere, men ud fra den dokumentation vi har lavet vurderer vi, at et oplæg giver en besparelse pr. deltager på 300 kWh/år.
For ambassadørerne vurderer vi, at besparelsen er det samme som for hjemmebesøg dvs. 435 kWh/år.
Det betyder, at det samlede antal kWh, som projektet har betydet i besparelser er:

Aktivitet	Antal arrangementer	Antal personer	Energibesparelse
Hjemmebesøg	75	ca. 150	ca. 32.625 kWh/år
Oplæg	7	ca. 125	ca. 37.500 kWh/år
Ambassadørkursus	1	3	ca. 1.300 kWh/år
”Byt en pære”	5	115	ca. 5.000 kWh/år

Alt i alt har de fire aktiviteter i projekt ”energibesparelser for indvandrere” i år betydet besparelser på el for 76.425 kWh/år.
Derudover kommer de energibesparelser, der er opnået ved varme- og (varmt)vandbesparelser (som vi ikke har dokumentation for), og indflydelsen fra de andre aktiviteter (markedsdag, uddeling af sparepærer og stikdåser, køkkenmøder, energiklubberne mm.), samt spredningseffekten.

De forskellige besparelser er ikke en engangsbesparelse, men vil for mange af de indvandrere, der har deltaget i projektet betyde, at de også fremover vil spare på energien, fordi de har fået styrket deres viden og handlekompetencer mht. energi og energibesparelser.

3.3 Viden om energibesparelser.

Ved at se på de spørgeskemaer, der er blevet udfyldt ved hjemmebesøg kan man også se, at der over den tid, som vi har lavet hjemmebesøg er sket en udvikling i indvandrernes viden om energibesparelser.
Der er siden vi begyndte at registrerer indvandrernes viden om energibesparelser sket følgende ændringer i viden om lys standby-forbrug og temperaturer i køleskab og frysere.

	2005/2006	2007	2008	Over tid
Kendte til og havde sparepærer	< 50 %	67 %	82 %	Færre uplight lamper med halogenpærer
Andel, der kendte til og slukkede for standby	15 %	Starten af 2007: 20 % Slutningen af 2007: 30 %	38 %	Der er stadig et flertal, der ikke ved noget om standbyforbrug
Husstande, hvor fryseren var indstillet for koldt	56 % Gennemsnitlig indstillet 9 grader for koldt	31 % Gennemsnitlig indstillet 7 grader for koldt	69 % Gennemsnitlig indstillet 6 grader for koldt	Ingen generel tendens
Viden om varme og udluftning	Ser man på varme, er det næsten ingen, der ved, at det er en fordel for udnyttelsen af varmen, at tænde for alle af radiatorerne i samme rum på samme tid.			

Tallene viser, at der er en generel stigende viden om energibesparelser hos indvandrere, men at der stadig brug for en indsats på området.

Bilag 1. Dokumentation af energiforbrug ved hjemmebesøg

Der er i årets løb blevet indsamlet dokumentation for hjemmebesøg af to omgange. Den første var fra de 37 hjemmebesøg, der var blevet lavet i Hedemarken i perioden maj 2005 – maj 2007 og anden gang fra de 31 hjemmebesøg, der var blevet lavet i Albertslund Nord i perioden 1.10. til 31.12.2007.

Det var sværere end regnet med at få indsamlet besvarelser på opfølgningsskemaet.
Det var forventet, at der kunne ringes rundt til folk og på den måde indhentes information, men vi fandt hurtigt ud af, at dette ikke var muligt. Ud af 30 opkald kom der kun 3 besvarelser.

Derfor valgte vi i stedet at samle dokumentation ved at gå rundt og ringe på dørene. Det boligområde, hvor der var blevet lavet flest hjemmebesøg var Hedemarken, hvorfor det blev det område, hvor der blev lavet den første opfølgning.
Der blev ringet på 35 steder, hvilket der kom yderligere 8 besvarelser ud af (23 %).

Skemaet viser resultatet af de 11 besvarelser der blev indsamlet, og siger noget om, i hvor høj grad de råd der er blevet givet ved hjemmebesøg bliver efterlevet.

	Ja	Nej	Ved ikke
Er elregningen blevet mindre efter besøget?	36 %	18 %	45 %
Lærte I noget I ikke vidste i forvejen?	100 %		
Gør du ting anderledes end før besøget?	100 %		
Eksempler på ting, der bliver gjort anderledes end før.	Slukker for standby Holder øje med forbruget Tænder først for ovn, når maden kommer i. Koger æg i meget lidt vand Bruger elkedel Bruger sparepærer Holder øje med temperaturerne i køleskab og fryser Mere påpasselig Lukker køleskabet hurtigt efter sig Tør frossent mad op i køleskabet		
Har du fortalt det du lærte til andre?	73 %	9 %	18 %
Var du glad for besøget	100 %		
Har du flere sparepærer nu end før besøget?	82 %	18 %	
Hvor mange flere?	Antallet varierede fra 0-20 Gennemsnitlig havde hver husstand fået 5,5 flere sparepærer		
Hvor mange sparepærer havde du inden besøget?	Kun to af husstandene havde haft sparepærer før. Den ene havde haft 1 og den anden 3.		
Køber du fremover sparepærer?	91 %	9 %, (de havde kun halogenlamper)	
Slukker du tv, dvd mm. på stikkontakten	91 %	9 %	
Slukker du computeren på stikkontakten? (det var kun 9 af husstandene, der havde computer)	89 %	11 %	
Har du efter besøget ændret vaner mht. at slukke elektriske apparater?	91 %	9 %	
Holder du øje med temperaturen i køleskab og fryser?	91 %	9 %	
Lufter du ud på en anden måde end før besøget?	45 %	18 %	36 %
Har du ændret din måde at bruge radiatorerne på?	27 %	27 %	45 %

Fra tidligere dokumentation af besparelsespotentialet ved hjemmebesøg viste det sig, at besparelsespotentialet ved hjemmebesøgene udelukkende ved at slukke for standbystrøm, skifte fra glødepærer til sparepærer og indstille fryseren korrekt i gennemsnit er ca. 500 kWh pr. familie.

Lidt mere udspecificeret er der i gennemsnit:
172 kWh/år at spare ved at skifte til sparepærer.
309 kWh/år at spare ved at slukke for standbystrøm
28 kWh/år at spare ved at indstille temperaturen i fryseren korrekt

Ud fra opfølgningsoplysningerne kan opfyldelsen af besparelsespotentialet vurderes.
82 % havde skiftet deres glødepærer ud med sparepærer, hvilket svarer til en gennemsnitlig besparelse ved at skifte til sparepærer på 157 kWh/år
91 % slukker for standbystrøm, hvilket svarer til en gennemsnitlig besparelse på 281 kWh/år
100 % holdt øje med temperaturen i fryseren, hvilket giver en gennemsnitlig besparelse på 28 kWh/år.
Dvs. at ved at slukke standby, skifte pærer og sænke temperaturerne i fryseren, har hjemmebesøgene givet en gennemsnitlig besparelse på 466 kWh/år.

Mht. varme og udluftning, var ændringerne af vaner ikke så markante som ved strømforbruget. Der var 27 %, der havde ændret adfærd mht. til deres måde at bruge deres radiatorer på, og 45 %, der havde ændret deres måde at udlufte på.

Lidt senere på året, i tredje kvartal, lavede vi som nævnt igen en opfølgning på hjemmebesøg. Denne gang blev der indsamlet dokumentation for de hjemmebesøg, der blev lavet i efteråret 2007.

Fremgangsmetoden var den samme som i anden kvartal. Der blev indhentet besvarelser fra 18 af de 31 familier, som havde haft besøg (= 58 %). Derudover blev der ringet på hos 5 familier, hvor hende der blev snakkede med pga. et for dårligt dansk, ikke kunne svare på spørgsmålene. To familier var flyttet, én havde ikke tid til at svare og 6 familier var ikke hjemme, hverken første eller anden gang, der blev ringet på.

En ny ting ved disse senere hjemmebesøg var, at der efter hvert enkelt hjemmebesøg var blevet noteret, hvor stor betydning det forventedes, at hjemmebesøget havde haft.
Af de 18 besvarelser var der 3 familier, der overraskede positivt og havde gjort mere, end forventet. Personerne i to af disse familier havde også deltaget i andre af projektets aktiviteter. Én i energiklubben og den anden til oplægget i Den Tyrkiske Kulturforening.
6 familier havde overrasket negativt og havde ikke gjort så meget som forventet. De sidste 9 familier havde gjort som forventet.

Tabel 1. Forventet og reel påvirkning af hjemmebesøget.

	Stor	Mellem	Lille	Ingen
Forventet påvirkning	5	10	3	
Reel påvirkning	5	6	4	3 (to af de 3 personer, der fortalte at der ingenting var sket, var børn, der ikke havde været med til besøget, hvorfor en af forældrene muligvis godt kan holde øje med fryserens temperatur uden at børnene ved noget om det)

Af de 18 besvarelser var der stor forskel på, hvad de havde fået ud af besøget.

Det var ikke i alle familierne, at alle spørgsmål blev stillet. Det skyldtes især dårligt dansk eller travlhed.

Skemaet viser resultatet af de 18 besvarelser der blev indsamlet.

	Ja	Nej	Ved ikke/blev ikke spurgt
Er elregningen blevet mindre efter besøget?	6 %	17 %	77 %
Lærte I noget I ikke vidste i forvejen?	50 %	11 %	39 %
Gør du ting anderledes end før besøget?	77 %	11 %	11 %
Har du fortalt det du lærte til andre?	22 %	33 %	44 %
Har du flere sparepærer nu end før besøget?	78 %	22 %	
Hvor mange flere?	Antallet varierede fra 0-15 Gennemsnitlig havde hver husstand fået 5 sparepærer mere		
Hvor mange sparepærer havde du inden besøget?	Kun to af husstandene havde ikke haft sparepærer før. I gennemsnit havde de haft 5 sparepærer pr husstand.		
Køber du fremover sparepærer?	72 %	6 % (havde kun halogenpærer)	22 %
Slukker du tv, dvd mm. på stikkontakten	67 %	33 %	
Slukker du computeren på stikkontakten? (det var kun 9 af husstandene, der havde computer)	50 %	50 %	
Har du efter besøget ændret vaner mht. at slukke elektriske apparater?	56 %	44 %	
Holder du øje med temperaturen i køleskab og fryser?	56 %	44 %	
Lufter du ud på en anden måde end før besøget?	21 %	29 %	50 %
Har du ændret din måde at bruge radiatorerne på?	31 %	38 %	31 %
Har I købt nogle nye hårde hvidevarer efter besøget og var de A-mærkede?	To af familierne havde købt en ny A-mærket fryser		

Som fra den tidligere dokumentation af hjemmebesøg kan vi også med de hjemmebesøg, der blev lavet i efteråret 2007 konkludere, at indvandrerne generelt har lært nyt og at hjemmebesøget har fået dem til at ændre vaner.
Pga. bedre dokumentation fra selve hjemmebesøget, var det ved disse 18 besvarelser muligt at se, hvor meget der ved de enkelte besøg helt reelt var blevet sparet.
Ved at se på hvor meget standbystrøm de familier, der er begyndt at slukke på stikkontakten har haft, har vi udregnet, hvor mange kWh strøm, der er blevet sparet på standby. I gennemsnit for alle husstandene har det betydet 197 kWh. Husstandene har i gennemsnit fået 5 sparepærer mere, hvilket betyder at hvis vi regner med et skift fra 40 W til 11 W og et forbrug på 3 timer dagligt, er besparelsen 159 kWh. Temperaturerne i køleskab og fryser er i gennemsnit blevet sænket med 1,3 grader, hvilket groft regnet har sparet 36 kWh. Der er blevet udskiftet to gamle frysere, hvilket antages at give en gennemsnitlig besparelse på 25 kWh.

Mht. varme og udluftning, var ændringerne af vaner ligesom i Hedemarken ikke så markante som ved elforbruget. Der var 31 %, der havde ændret adfærd mht. til deres måde at bruge deres radiatorer på, og 21 %, der havde ændret deres måde at udlufte på.

I alt bliver det til en gennemsnitlig el-besparelse på 417 kWh pr. hjemmebesøg.
Det er et lidt lavere resultat end ved hjemmebesøgene i Hedemarken, hvor den gennemsnitlige besparelse pr. hjemmebesøg var på 466 kWh pr. år.

Tager man og finder den gennemsnitlige besparelse for de to indsamlinger af data, finder man, at alene for at skifte glødepære til sparepærer, slukke for standby og sænke temperaturen i fryseren er besparelsespotentialet på omkring 435 kWh. Dertil kommer de andre energibesparelser, som hjemmebesøgene også omhandlede, som f.eks.:

- Besparelsen ved at slukke for tv'et, når der ikke er nogen der ser på det.
- Slukke for lyset, steder, hvor man ikke befinder sig.
- Afrimning af fryser.

- Varmebesparelser som følge af bedre udnyttelse af varmen og bedre udluftning.
- Varmebesparelser som følge af kortere bade.
- Anbefalinger omkring tøjvask.
- Strømbesparelser i køkkenet, som f.eks. brug af elkedel i stedet for komfur og brug af eftervarme i ovnen.

Bilag 2. Dokumentation af energiforbrug hos ambassadørerne

Der er blevet indhentet dokumentation fra 15 af de 26 ambassadører.

Halvdelen af de ambassadører der ikke er uddannet i år siger (6/12), at deres elforbrug er blevet mindre.(De to, der opgav hvor meget elforbruget var blevet mindre var henholdsvis 1700-1300 kr og 1500-1100 kr i kvartalet, hvilket svarer til henholdsvis 24 % og 27 %).
En enkelt sagde, at det var det samme, hvilket reelt betyder, at der bliver brugt mindre strøm, da priserne er steget. En af dem, der sagde at hendes elforbrug ikke var blevet mindre forklarede sig med, at hun både havde fået computer og opvaskemaskine.

De fleste sparer på strømmen både for miljøet skyld og for at spare penge. For tre personer var det fortrinsvis for pengenes skyld og for en enkelt fortrinsvis for miljøet.

47 % slukker for alt standby, 27 % slukker for det meste og 27 % slukker ikke for standbystrøm.

1/3 har sparepærer i alle lamperne, 1/3 har i de fleste lamper, 27 % har i ca. halvdelen og 7 % har i nogle lamper

2/3 har tjek på temperaturen i køleskab og fryser

87 % tænker på at spare på strømmen, når de laver mad

60 % af dem, der har købt nye hårde hvidevarer har købt A-mærkede.

2/3 ved at det er hensigtsmæssigt at udlufte ved gennemtræk og gør det nogle gange eller altid.

I Albertslund Nord, hvor der er flere radiatorer i stue og køkken er det halvdelen, der har tændt for alle radiatorer.

Ud fra ovenstående vurderes det, at et ambassadørkursus giver den samme besparelse som et hjemmebesøg nemlig omkring 435 kWh/år.

Bilag 3. Dokumentation på besparelser ved oplæg

Efter et oplæg om klimaforandringer og hvad vi kan gøre for at spare på energien, fik kursisterne uddelt et spørgeskema. Hvis de besvarede det fik de til gengæld en pakke koldvandsvaskepulver. Der kom 35 besvarelser, hvilket der er lavet lidt statistik på.

Spørgeskema uddelt efter oplæg på Ballerup Sprogskole:

Navn_____

Adresse_____

Lærte du noget du ikke vidste i forvejen?

Ja, meget_____ ja, lidt_____ nej_____ ved ikke_____

Vil du gøre noget anderledes?

Ja_____ nej_____ ved ikke_____

Hvis ja, hvad f.eks.

____ Købe sparepærer

____ Slukke standbystrøm

____ tjekke temperaturer i køleskab og fryser

____ købe A-mærkede produkter

____ vaske ved lavere temperaturer

____ tænke på varmen

____ spare på vandet

____ andet

Besvarelse på spørgeskema.

Lærte du noget du ikke vidste i forvejen?
Ja, meget 62 % ja, lidt 35 % nej 3 % ved ikke 0 %

Vil du gøre noget anderledes?
Ja 97 % nej 0 % ved ikke 3 %

Hvis ja, hvad f.eks.
56 % Købe sparepærer
74 % Slukke standbystrøm
71 % tjekke temperaturer i køleskab og fryser
41 % købe A-mærkede produkter
65 % vaske ved lavere temperaturer
59 % tænke på varmen
74 % spare på vandet
6 % andet

Beregning af energibesparelsen ved oplægget.
Spørgeskemaet er lavet så simpelt som muligt, det fortæller derfor ikke noget om, hvad de allerede gør i forvejen. Det første spørgsmål om de lærte noget indikerer dog at 62 % ikke har gjort så mange af tingene i forvejen.

Af de personer, der svarede, at de havde lært meget, var det gennemsnitlige antal af ting de ville gøre anderledes 5,0 og for de personer, der svarede at de havde lært lidt var det gennemsnitlige antal ting de ville gøre anderledes 3,8.

Der var 6 personer (=17 %), der ville gøre alle de ting der var blevet foreslået, anderledes. Det er jo umiddelbart en god ting, men det kan også fortolkes til at være en besvarelse, der afspejler det, man bør skrive, og ikke det man reelt vil gøre. I de andre 28 besvarelser (=84 %) var der derimod taget stilling til de enkelte forslag til ændringer, hvilket gør dem troværdige.

For at give et bud på, hvor meget et oplæg giver i besparede kWh er der flere ting, der skal tages højde for. Bl.a. at ikke alle vil gøre, som de siger. Fra dokumentationen af hjemmebesøg viser det sig, at 1/3 gør mindre end hvad de har givet udtryk for. Vi forventer at tallet vil være nogenlunde det samme for besvarelserne fra oplægget. Nedenstående tal viser derfor, hvad vi reelt forventer et oplæg vil betyde:

37 % vil købe sparepærer
49 % vil slukke standbystrøm
47 % vil tjekke temperaturerne i køleskab og fryser
27 % vil købe A-mærkede produkter
43 % vil vaske ved lavere temperaturer
39 % vil tænke over varmen
49 % vil spare på vandet
4 % vil gøre andre ting

Vi antager at antallet af sparepærer, der vil blive skiftet i de hjem, der ønsker det er 7 stk. Det er det gennemsnitlige antal pærer, der er blevet skiftet i de familier, der efter hjemmebesøgene havde skiftet pærer. Vi antager at det giver en besparelse på ca.300 kWh/år

Vi antager at besparelsespotentialet for standbystrøm også ligner det, som der har været i de hjemmebesøg, der er blevet lavet. Her var gennemsnittet omkring 250 kWh/år.
Ved hjemmebesøgene var køleskabene og fryserne i gennemsnit blevet sænket 2,7 grader i de hjem, hvor de tjekker temperaturerne. Det sparer groft regnet 72 kWh/år.
Desuden antager vi at andelen af personer, der vil udskifte deres hårde hvidevarer er nogenlunde det samme, som ved hjemmebesøgene, hvor der efter et år var 11 %, der havde udskiftet fryseren.
Regner man med en besparelse på ca. 500 kWh/år for en fryser vil en gennemsnitlig besparelse være ca. 50 kWh/år
For nedsættelse af temperaturen ved vask kan man ved at vaske 5 vaske om ugen ved 30 grader i stedet for 40 grader spare 40 kWh/år.

Ved at sammenfatte dette med, hvor mange der har svaret, at de vil gøre de ovennævnte ting, vil man få en besparelse for

Skift til sparepærer på	111 kWh/år
Slukke for standbystrøm	123 kWh/år
Indstille køleskab og fryser korrekt	34 kWh/år
Udskiftning af hårde hvidevarer	14 kWh/år
Vaske koldere	17 kWh/år
I alt	299 kWh/år

Dvs., at vi vurderer, at et oplæg i gennemsnit betyder en energibesparelse på ca. 300 kWh/år.